

Maistrovo glas

Glasilo Zveze društev general Maister

Številka 2

Letnik 2011

Kazalo

Uvodnik.....	3
Sodelovanje SV in civilne družbe za današnjo rabo	4
Odnos dijakov do obrambe države in vojaškega usposabljanja	5
Pekrska vstaja je državotvorno dejanje Slovencev »med slavo in ponižanjem«	7
Posvet: Vloga civilne družbe pri obrambi domovine	8
6. skupščina Zveze društev »General Maister« na Polenškaku	9
Društvo general Maister Kamnik	11
Društvo general Maister Šentilj	12
Po koroških poteh Maistrovih borcev	13
Samozavest in pogum	16

MAISTROV GLAS je revija, ki jo izdaja Zveza društev general Maister, Trubarjeva 3, 1000 Ljubljana, uredniški odbor: Matjaž Brojan, Mitja Meršol, Franci Svetelj, Janko Šertel in Dušan Vodeb.

Na naslovnici: Spomenik generala Rudolfa Maistra v Mariboru.

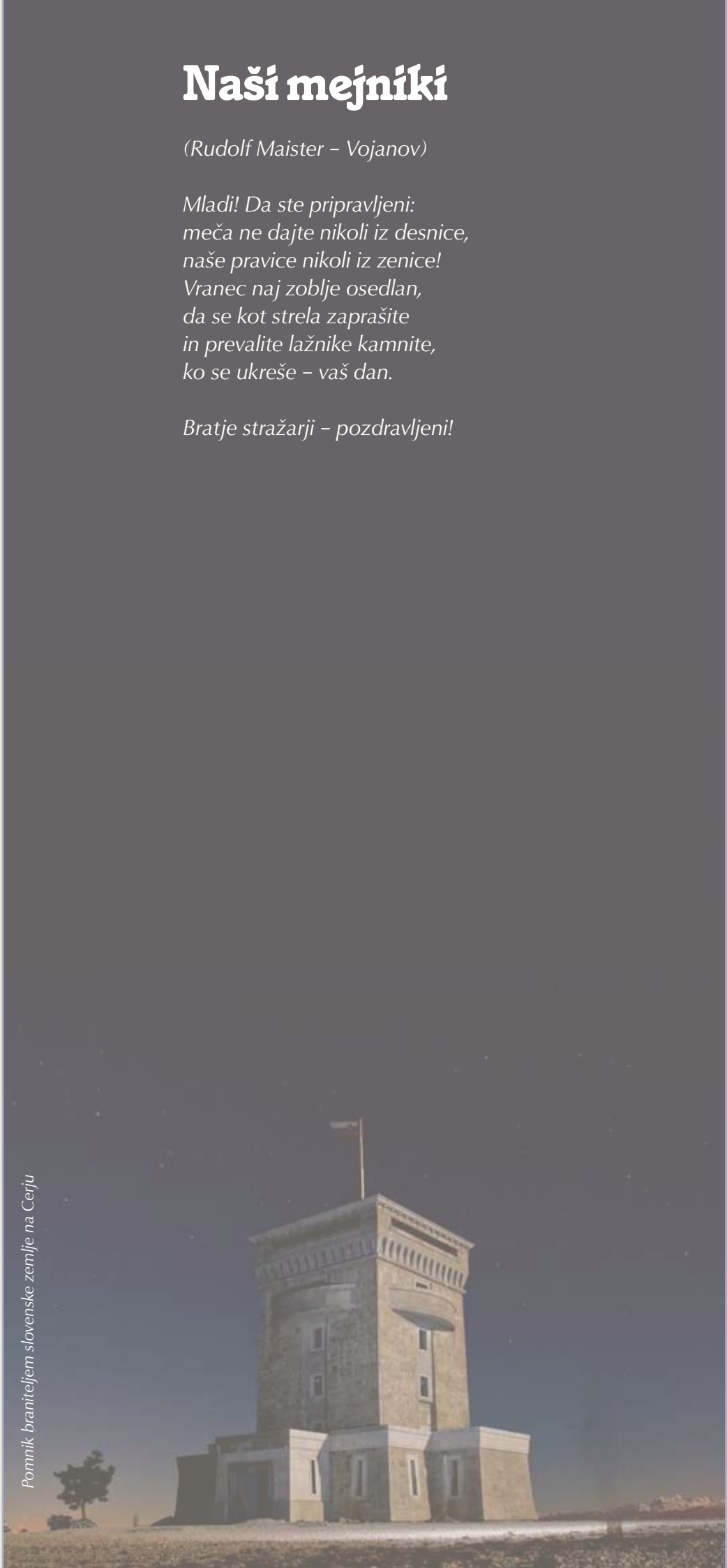
Naši mejniki

(Rudolf Maister – Vojanov)

*Mladi! Da ste pripravljeni:
meča ne dajte nikoli iz desnice,
naše pravice nikoli iz zenice!
Vranec naj zoblje osedlan,
da se kot strela zaprašite
in prevalite lažnike kamnite,
ko se ukreše – vaš dan.*

Bratje stražarji – pozdravljeni!

Pomnik braniteljem slovenske zemlje na Cerju

Odnosi med civilno družbo in vojsko 20 let pozneje

Mineva 20 let od prvega in neposrednega soočenja dveh sicer do tedaj komplementarnih oboroženih sil, med katerima je bila velika, morda povsem neprimerljiva razlika. Res so bile enote tedanje JLA bolj opremljene, razpolagale so z bistveno obsežnejšim in modernejšim vojaškim arzenalom, pa tudi sam vojaški sistem je imel dolgoletno vojaško tradicijo, ki je zelo pomembna na točki izgradnje vojaške tradicije. Vendar je že prvo soočenje na Pekrah maja 1991 izkazalo popoln manko nečesa, kar pravzaprav osmisluje obstoj oboroženih sil – podpore civilnega prebivalstva. In prav to je bilo v popolnosti na strani oboroženih sil tedanje nastajajoče države – Republike Slovenije. Slovenke in Slovenci so prepoznali trenutek, uvideli so, da bo potrebno tudi s silo braniti samostojnost in neodvisnost in udejanjili nacija – ljudje so postali odločeni za domovino žrtvovati največ – lastno življenje. Takšna odločenost je omogočila zlitje z obrambno močjo in postalo je jasno, da se v spopadih ne bodo borili zgolj pripadniki enot Teritorialne obrambe in tedanje milice, temveč vsi. S tem dejanjem smo udejanjili državotvornost in zato je bilo nedvomno lažje tudi slovenskim teritorialcem ob soočenju s pripadniki JLA...

Prav je, da se 20 let pozneje vprašamo, kako sicer zapleteni odnosi med civilno družbo in Slovensko vojsko oziroma obrambnim sistemom sedaj mednarodno uveljavljene države Slovenije, delujejo. Zakaj je to vprašanje tako pomembno? Zato, ker dobri civilno vojaški odnosi predstavljajo temeljni pogoj, ki dovoljuje večjo in bolj aktivno vključenost civilne družbe na področju zagotavljanja nacionalne varnosti in na področju delovanja same vojaške organizacije. Področje civilno vojaških odnosov je dejansko veliko več kot samo odnosi med civilnim okoljem in vojaško organizacijo, je širok splet medsebojnih odvisnosti, stikov in interesov pristojnih državnih organov, drugih družbenih organizacij, najširše javnosti ter vojske. Znotraj civilno vojaških odnosov je mogoče identificirati več področij, kot najpomembnejše pa lahko

identificiramo razmerje med najvišjimi izvršnimi in najvišjimi vojaškimi organi države, med politiko in vojaško stroko. Politika odloča o bistvenih vprašanih vojne in o uporabi vojaške sile, vojski določa naloge in sredstva ter jo nadzira. In vendar ne smemo mimo civilne družbe v najbolj bazičnem pomenu, ker prav ta, kot sem zapisal v začetku, osmisluje obstoj oboroženih sil. Z drugimi besedami, jim zagotavlja legitimnost. Za Slovenijo po dvajsetih letih samostojnosti se zdi, da takšne povezanosti med civilnim okoljem in oboroženimi silami ni več. Zelo pomemben razlog se skriva v opustitvi naborniškega sistema, obstajajo pa še številni drugi razlogi. In prav temu bi bilo nujno posvetiti več pozornosti v bodoče, saj se vse bolj prav v civilni družbi srečujemo z dokaj nenavadnimi razpravami, ki dvomijo v nujnost obstoja oboroženih sil. Nedvomno je to posledica nerazumevanja varnosti, njenega pomena za sleherno družbo ter vpetost Slovenske vojske v mednarodne misije po svetu. Res je, da neposredno komuniciranje in izgradnjo odnosov med civilno družbo in oboroženimi silami ne morejo in pravzaprav ne smejo graditi vojaki, morajo pa to nase vzeti civilne strukture ministrstva za obrambo, strokovna javnost in nekatere domoljubne organizacije. Tu ostaja še zelo veliko manevrskega prostora, ki bi ga veljalo zapolniti z vsebinami in oborožene sile približati civilni družbi, sicer bo postopoma vedno težje pojasniti obrambne izdatke in smiselnost nadaljnjega obstoja oboroženih sil. Čeprav živimo v sorazmerno varnem svetu, ne smemo pozabiti, da varnost ni naravno stanje. Gre za dobrino, katere vrednosti se zavemo tedaj, ko je ni, ko smo v stanju povečane nevarnosti in smo izpostavljeni. Da se nam to ne zgodi, je prav, da vsi in vsak po svojih zmožnostih investiramo v civilno vojaške odnose ter se zavemo, da je cena varnosti bistveno nižja tedaj, ko obrambni sistem deluje, saj ga ni mogoče izgraditi čez noč. Del vsega tega je tudi posvet v Pekrah in upajmo, da bo podobnih znanstvenih in manj strokovnih pogovorov več tudi v bodoče, saj se tudi tako gradi omejeno in malce načeto sodelovanje med oboroženimi silami, ki nam je omogočilo nastanek neodvisne in samostojne Republike Slovenije, naše domovine.

Sodelovanje SV in civilne družbe za današnje rabo

mag. Milan Lovrenčič

Profesionalizacija Slovenske vojske je naredila globoko vrzel med profesionalno vojsko in civilno družbo. Po nabornem sistemu je bila celotna moška populacija vključena v aktivni obrambni sistem, s profesionalizacijo pa sodeluje največ 2 % aktivne moške populacije, ki je po Zakonu o obrambi zadolžena za obrambo domovine. Sicer pa smo za obrambo zadolženi vsi državljani in z nobenim aktom niso izključene ženske državljanke v starosti od 18 leta naprej.

Kakšna pa je obrambna situacija danes? Imamo profesionalno vojsko cca 8.000 vojakov in ogromno množico državljanov, ki niso vključeni ali so le simbolično vključeni v obrambni sistem, saj je delovanje poklicne vojske s t.i. »rezervno sestavo« bolj simbolno. Prav tako pa ocenjujem, da je premalo sodelovanja med Slovensko vojsko in organizacijami civilne družbe, ki lahko dopolnjujejo učinkovitost delovanja profesionalne vojske. Med zelo uspešne v tem sodelovanju vsekakor lahko uvrstimo organizacijo in delovanje Civilne zaščite. Ta je v raznih neugodnih razmerah pokazala in dokazala, da razume svoje poslanstvo in ga tudi uspešno izvaja. Obstaja pa še vrsta društev, ki so tudi pomembne za uspešno delovanje obrambe, pa

jim je ovira pomanjkanje finančnih sredstev. S t.i. vrednostno analizo bi načrtovalci vojaškega proračuna morali oceniti, kaj in v kolikšni meri morajo finančno pomagati le-tem, za Slovensko vojsko pomembnim društvom, katerih delovanje in vključevanje v obrambni sistem povečuje obrambno učinkovitost, z racionalizacijo porabe finančnih sredstev.

Toda nismo odgovorili na vprašanje aktiviranja in vključevanja v obrambni sistem 98% aktivne slovenske populacije. Strategija razvoja obrambe do leta 2025 sicer govori o tem, da bomo do tega leta imeli v rezervni sestavi 25.000 vojakov; danes jih je le 10 – 20% od načrtovane kvote. Ali to pomeni, da bomo rezervno sestavo potrebovali šele do leta 2025? Je to mogoče zato, ker vsa razpoložljiva finančna sredstva porabimo za profesionalno vojsko in ni denarja za vključevanje celotne populacije v obrambni sistem po vzoru švicarske vojske? Strategija razvoja Slovenske vojske do leta 2025 nedorečeno ali pa pomanjkljivo obravnava to problematiko, ki pa je ključna za to, da se sinhronizira delovanje profesionalne vojske z aktivno populacijo in s tem vzpostavi med njima potrebno sodelovanje.

Tu gre tudi za psihološki dosežek, saj bo z vključitvijo aktivne popu-

lacije v njej utrjeno prepričanje, da smo vsi odgovorni za obrambo domovine, profesionalna vojska pa zadolžena, da ta sistem profesionalno vodi in neguje.

Kar zadeva delovanje Slovenske vojske s civilno družbo vidim težavo tudi v utrjevanju motiviranja pripadnikov Slovenske vojske pa tudi aktivnega prebivalstva v celoti. Tako menijo mnogi pripadniki Slovenske vojske, da ni pomembna pripadnost k slovenski državi, ampak pripadnost k NATU. Ta indoktrinacija natovski pripadnosti je povezana seveda tudi z materialno stimulacijo pripadnikov Slovenske vojske. Ko ti delujejo pod okriljem in poveljevanjem NATA, je njihova materialna stimulacija neprimerno večja, kot pa če delujejo doma. To je sicer po svoje logično, saj so aktivnosti v okviru NATO zadolžitev mnogo bolj rizične in naporene, vendar v vojaku mora biti vgrajena zavest, da je zadolžen za obrambo svoje domovine Republike Slovenije, ki ga za to tudi plača, ne glede na to, kje opravlja svoje dolžnosti.

V utrjevanju identitete tako v Slovenski vojski kot v vsej slovenski civilni družbi so velike vrzeli. Če se osredotočimo na Slovensko vojsko, so vsebine tega delovanja motiviranje vojaka kot slovenskega domoljuba posveča premalo pozornosti. Kdo pa sploh skrbi za duhovno stanje pripadnika Slovenske vojske? Tako imenovana domovinska vzgoja je ukinjena oz. prenesena na enote, kjer pa za to področje ni dovolj strokovnih kadrov. Nekakšna dopolnitev motiviranja vojaka naj bi bila duhovna oskrba, ki jo izvajajo profesionalni teologi. Iz programa vikariata pa zasledimo, da je moto njihovega delovanja »v čast Bogu in domovini«. Po tem načelu mora vojak najprej uveljavljati čast Bogu in šele nato domovini. Kaj pa, če se ti dve vrednoti razhajata? V naši vojaški zgodovini imamo dokaz, da je temu bilo tako in se je vodstvo

6. Maistrov pohod

t.i. »slovenske domobranske vojske« odločilo za kolaboracijo, da bi delovali v čast Bogu, in so za to žrtvovali domovino. Pravila o delovanju slovenske cerkve v negovanju duhovne oskrbe pa je potrebno vključiti v Ustavo in ustrezno zakonodajo, saj je sedaj to področje delovanja protiustavno. Zato je treba počakati z ustanovitvijo vojaške škofije, duhovno oskrbo vojakov pa nuditi le tam, kjer vojaki ne morejo biti tega deležni v svojem prostem času, tako kot so vsi ostali državljani.

Pri nas so organizirani vojaki pripadniki Maistrove vojske, partizani, veterani, Tigrovc v t.i. Koordinacijo veteranskih in domoljubnih zvez. Tu je zbran arzenal vojaških znanj in iz-

kušenj, ki jih ta organizacija mnogo premalo nudi Slovenski vojski, res pa je le-ta tudi vse premalo pripravljena to sprejemati v svoj program delovanja. Saj ne trdim, da sodelovanja ni, ga pa je odločno premalo. Končno je to razvidno tudi iz finančnega deleža, ki ga Slovenska vojska namenja za delovanje teh zvez. Razen Zveze častnikov, sindikata Slovenske vojske in vikariata nihče ni deležen sofinanciranja obrambnega programa, ker le-tega naj ne bi dovoljeval 102. člen Zakona o obrambi. Toda pravna služba Državnega sveta je podala razlago, ki pove, da Slovenska vojska lahko financira take organizacije, ki prispevajo k utrjevanju obrambe Slovenske vojske, kar te Zveze zagotovo

so. Res pa je, da vojska nudi sodelovanje predvsem v kulturnem programu s svojim orkestrom in počastitvi dogodkov s častnimi stražami ali celo častnimi enotami.

Dobrodošla je torej strokovna izmenjava mnenj o organizaciji in delovanju Slovenske vojske, saj smo vsi zainteresirani, da smo varni in da k temu damo svoj prispevek.

V tem smislu smo se odločili tudi za organizacijo posveta »Pomen civilne družbe v obrambi domovine«, da bi osvetlili njeno vlogo v posameznih vojaških operacijah ter da bi opozorili odgovorne za organiziranje vojaške obrambe na pomen civilne družbe tudi v današnjih razmerah.

Odnos dijakov do obrambe države in vojaškega usposabljanja

mag. Janez Damjan, Darja Vidovič, Dušan Vodeb

Uvod

Obvezno služenje vojaškega roka je bilo v Sloveniji ukinjeno leta 2003, ko so bili letošnji maturanti stari komaj deset let. Večji del te generacije se z vprašanji obrambe države in vojaškega usposabljanja ni nikoli srečal in tudi sedaj jim ni potrebno sprejemati odločitev glede obveznega služenja vojske ali civilnega služenja. Zato je zanimivo raziskovalno in praktično vprašanje, kakšen je odnos sedanje generacije maturantov do vojaškega usposabljanja in nasploh do obrambe države. Odgovore smo iskali v okviru raziskave Odnos dijakov do družbe, države in aktivnega državljanstva, ki je potekala v decembru 2010 in je zajela 475 dijakov in dijakin na petih slovenskih srednjih šolah.

Pripravljenost na borbo za svobodo države

V raziskavi so dijaki izražali stopnjo strinjanja z vrsto trditev, povezanih z njihovim odnosom do družbe in države, med katerimi je bila trditev

»Za svobodo naše države sem se pripravljen tudi boriti«. Delež dijakov, ki se s to trditvijo strinja je med dekleti 25 %, med fanti pa 50 %.

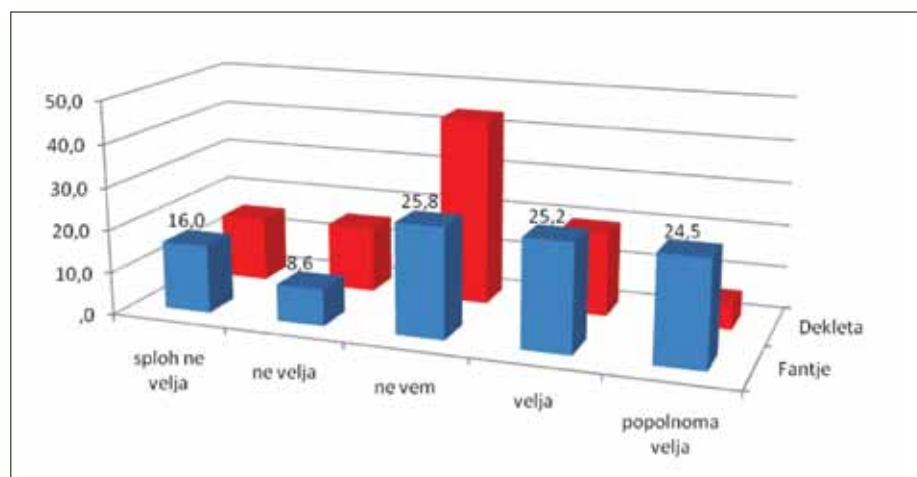
Ponovna uvedba enoletnega obveznega služenja vojaškega roka

V zadnji generaciji vojaških obveznikov v Sloveniji leta 2002 se je dobra tretjina sposobnih in delno sposobnih nabornikov odločila za ugovor vesti in zaprosila za civilno služenje

vojaškega roka. Podatek ni neposredno primerljiv s stališčem do ponovne uvedbe, vendar je zanimivo, da je med letošnjimi maturanti približno enak delež fantov, ki se sploh ne strinja s ponovno uvedbo obveznega enoletnega služenja vojaškega roka.

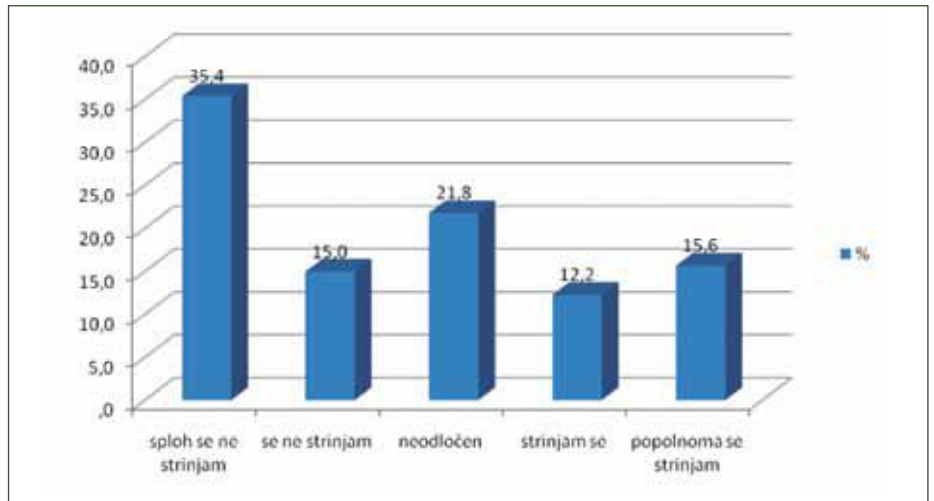
Udeležba na tridnevnem vojaškem taboru

Vojaški tabori kot oblika vojaškega usposabljanja za oba spola so za da-

Graf 1: Pripravljenost na borbo za svobodo države primerjalno glede na spol.

Graf 2: Odnos do ponovne uvedbe enoletnega obveznega služenja vojaškega roka med fanti.

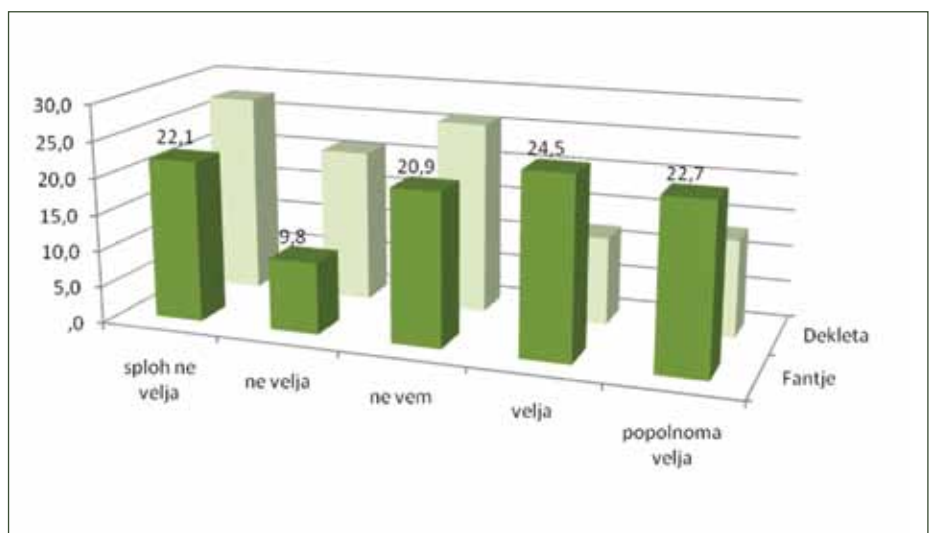
našnjo generacijo maturantov nekaj popolnoma neznanega, vendar ne tudi neprivlačnega. Pri fantih se s trditvijo »Z veseljem bi se udeležil tridnevnega vojaškega tabora« strinja kar polovica dijakov in samo petina jih je izrazito proti. Pri dekletih se strinja ena četrtna, prav toliko pa jih je izrazito proti.

Odnos do obrambe države in vojaškega usposabljanja ter domoljubje

Dijaki in dijakinje, ki so se bolj pripravljene boriti za svobodo države, pričakovano izražajo višjo stopnjo pripadnosti državi Sloveniji in imajo tudi višjo poprečno vrednost na posebni lestvici domoljubja. Zanimivo pa je, da imajo ti dijaki tudi višji rezultat na kratkem testu poznavanja naše države in družbe, kar lahko kaže na pomen takšnega znanja. Odnos do ponovne uvedbe enoletnega služenja vojske je prav tako povezan z višjo stopnjo domoljubja in boljšim poznavanjem naše države in družbe, ne pa tudi s pripadnostjo državi Sloveniji. Je pa ta odnos negativno povezan z verjetnostjo nadaljevanja študija, za kar so lahko različni vzroki, tudi razumevanje služenja vojske kot ovire na študijski poti. Pripravljenost na udeležbo na tridnevem vojaškem taboru je statistično pomembno povezana s stopnjo domoljubja, ne pa tudi z ostalimi dejavniki, kar kaže, da je takšna oblika vojaškega usposabljanja lahko privlačna za dijake zaradi različnih razlogov.

Pot ob žici 2011

Graf 3: Deleži dijakov in dijakinj, ki bi se z veseljem udeležili tridnevnega vojaškega tabora

Pekrska vstaja je državotvorno dejanje Slovencev »med slavo in ponižanjem«

prof. dr. Ludvik Toplak

Po mednarodnem pravu morajo za obstoj države biti izpolnjeni naslednji konstitutivni elementi: teritorij (določen z državnimi mejami), ljudstvo (določeno z državljanstvom), efektivna oblast (organizirana oblast) in mednarodno priznanje. Za nastanek države je bilo v zgodovini potrebno pravno nasledstvo ali v zadnjem stoletju samoodločba naroda. V praksi in v teoriji pa se ve, da so za obstoj države potrebni še drugi dejanski elementi: vojska, lastno gospodarstvo, kulturna identiteta in permanentna volja naroda imeti in razvijati svojo državo.

Ob razpravi o pekrski vstaji je potrebno poudariti, da gre za zavestno, organizirano, državotvorno dejanje državotvorno osveščenih ljudi. Ne gre torej za »pekrske dogodke«, ne gre za neko slučajno ravnanje ali naravni pojav. Tako smo v tistem trenutku rekli »pekrski dogodki«, ko smo iz Ljubljane spremljali dogajanja v Mariboru in v Pekrah. Po 20. letih je čas, da se zgodovinsko državotvorno dejanje ustrezno ovrednoti.

Ob razmišljanju o pekrski vstaji se moramo spomniti tudi drugih državotvornih dejanj Maribora v zgodovini razvoja slovenske države. Po pripovedovanju pokojnega prof.dr. Andreja Moritcha iz Dunaja, prizadevnega Slovenca iz Ziljske doline, je cesar 1848 poklical predstavnike mesta Ljubljane in deželne oblasti na dvor. Cesar je namreč prejel pismo, ki ga je podpisalo 13.000 Slovencev iz vseh slovenskih dežel, kot je odkril prof. dr. Granda 1988 v Dvornem arhivu na Dunaju. V pismu pod naslovom »Kaj Slovenci od cesarja terjamo« so podpisniki zahtevali da se:

- 1 »Vse slovenske dežele iz gubernije Štajerske, Kranjske in Tržaške v eno kraljevstvo združijo, imenovano Zedinjena Slovenija.
- 2 Materin jezik v šole in kanclije uvede.
- 3 Da se Zedinjena Slovenija v Veliko nemško zvezo ne zedini.

Cesar, ki je bil že pod pritiskom velikonemške militantne ideologije »vsi Nemci v eno Nemčijo«, je prijazno nagovoril predstavnike ljubljanske oblasti in med drugim dejal: »Tako, torej tudi vi Slovenci sedaj želite avtonomijo, kraljevstvo, Zedinjeno Slovenijo?« Gospoda iz Ljubljane je odgovorila: »Ah ne, njegovo veličanstvo, to so oni samo tako napisali«. Cesar je odgovoril: »Pojdite v miru«. Tak odgovor namreč ni bil pričakovan, pod »oni« pa so bili mišljeni Korošci in Štajerci, narodni buditelj na Koroškem Matija Majer Ziljski, kanonik v Grazu dr. Josip Muršec in dvorni svetnik ter dunajski rektor dr. Fran Miklošič. Zato je cesar zaključil državotvorno neosveščenim ljudem s pozdravom: »Pojdite v miru«. Nekateri zgodovinarji pojasnjujejo, da je to zato, ker je Ljubljana bila po propadu Ilirskih provinc hudo kaznovana s strani Avstrijcev, zaradi utvare, da je Ljubljana »glava Balkana«.

Leta 1918, 70 let kasneje, se je zgodovina ponovila ob državotvorno osveščeni, za centralno ljubljansko oblast samozvanih dejanjih generala Rudolfa Maistra. O tem priča zgodovina in arhivi. Tudi primer Svetozarja Borojevića na Soški fronti, kot ga je obdelal v novi knjigi Miro Simčič, s podnaslovom Med slavo in ponižanjem, zahteva posebno pozornost.

Ob okupaciji, leta 1941, ko so si slovensko narodno ozemlje razdelile nacistična Nemčija, fašistična Italija ter kvizlinška oblast v Budimpešti in Zagrebu, je slovensko ljudstvo izražalo svoj odpor na različne načine. Dejstvo je, da je v Ljubljanski pokrajini bila prioriteta ideološko utemeljena revolucija, na Štajerskem pa narodno osvobodilni boj. Prav to dejstvo je v Ljubljanski pokrajini rodilo bratomorno državljanstvo vojno: belogardisti in komunisti. Ta paradigma, ki je povečevala obe frakciji kot vsenarodni, se je pod vplivom 50-letne medijske indoktrinacije razširila po vsej Sloveniji, zlasti v vrstah »političnega razreda«. Razširila se je tudi po svetu, saj je lokalne frakcije povzdignila v »vsenarodne«. Vsem je odgovarjalo, da so »vsenarodni«. Tako komunistom, da so premagali vsenarodnega sovražnika, belogardiste, in belogardistom, da so bili premagani od vsenarodnega sovražnika, komunistov. V tej veri so mnogi živeli in tako indoktrinirali svoje otroke in vnuke in s tako hipoteko političnega razreda živimo Slovenci naprej.

Ko smo 1991 delali državo, smo to hipoteko čutili zlasti v Ljubljani, v dobri veri, da bomo to nesrečno paradigmo kmalu premagali z vzgajo. Očitno pa je, da so zgodovinsko ideološke delitve ter lokalno determinirani tržni interesi v »političnem razredu« močnejši od državnih interesov. Skratka, da je državotvorna zavest na nizki stopnji. Hierarhija vrednot ni stabilizirana, kot je to pri državotvornih narodnih zakon.

Ideološki predznaki se čutijo tudi pri vrednotenju objektivnih zgodovinskih dejstev in naše hvaležnosti tistim, ki so dali svoj prispevek. Ve

se, da je pokojni papež blaženi Janes Pavel II. živel v veri, da vsak narod, ki ima svoj jezik, naj razvije vse attribute, kulturne kot je akademija, politične kot je država in cerkvene kot je kardinalski klobuk. V diplomatskih in političnih krogih se ve, da je papež na iniciativo najbližjih prijateljev, tudi dr. Štefana Faleža, preko nuncija v Argentini ter argentinske vlade, na pobudo familije Fink, vzpodbudil vse latino-ameriške vlade, da bodo 16. januarja 1992, ob isti uri, dali mednarodno priznanje republiki Sloveniji in Hrvaški. Ko je Vatikan dobil zagotovilo latino-ameriških vlad, je sporočil Kohlu: da bo Sveti sedež dal mednarodno priznanje Sloveniji in Hrvaški 16. januarja in predlagal, da Nemčija in Avstrija to storita dan, dva prej, glede na »zgodovinski dolg«. To je potrdil dr. Josef Krainer, deželni glavar Štajerske, ko sva ga z Ivom Bizjakom obiskala tiste dni z besedami: «Kohl in Mock sta dogovorjena, da se da mednarodno priznanje Sloveniji in

Hrvaški, pa čeprav se Evropa še enkrat prelomi.»

Danes, po 20 letih, moramo ugotoviti, da je Slovenija dosegla neslutene uspehe na političnem, gospodarskem in kulturnem področju. Danes, ob 20 letnici slovenske države pa se tudi vprašamo, kako utrjujemo konstitutivne elemente države zlasti: teritorija, ljudstva, efektivne oblasti, vojske, gospodarstva, kulturne identitete ter permanentne volje naroda imeti in razvijati svojo državo. Domoljubna društva general Maister z vsem entuzijazmom na različnih področjih bijejo boj zlasti za slednje: utrjevanje permanentne volje naroda imeti svojo državo. Zveza društev general Maister je ob 20. obletnici pekske vstaje predlagala, da se organizira znanstveni simpozij o »Vlogi civilne družbe pri obrambi domovine«.

Na simpoziju bodo znanstveniki in strokovnjaki ter akterji pekske vstaje obravnavali vprašanje vloge civil-

ne družbe pri obrambi domovine pri Slovencih v zgodovini in danes. Dr. Vladimir Prebilič in dr. Janko Prunk bosta analizirala odnos vojske in civilne družbe v teoriji in slovenski zgodovini. Mag. Zvezdan Markovič, dr. Zdenko Čepič, dr. Boris Mlakar in dr. Uroš Svete pa bodo obdelali vprašanje civilne družbe v slovenski zgodovini po konkretnih izkušnjah pri oblikovanju SHS, pri partizanski vojski, pri domobranski vojski in pri oblikovanju SLO in DS. Dr. Damijan Guštin, ki vodi pripravo simpozija, bo posebej obdelal civilno družbo in obrambo Republike Slovenije 1990-1991. Akter pekske vstaje, brigadir Vladimir Milošević, s prispevkom Zmagali so Mariborčani in Alojz Kovačič s prispevkom Aktiviranje civilne družbe ob incidentu v Pekrah, bosta sodelovala kot pričevalca pekske vstaje. S svojimi prispevki bosta osvetlila dogodke 91. leta tudi Ana Brodnik in dr. Boris Gombač, s prispevkom »Odbor staršev in boj za rešitev vpoklicanih v JLA«.

Posvet: VLOGA CIVILNE DRUŽBE PRI OBRAMBI DOMOVINE

Brez vseobsegajoče podpore civilnega prebivalstva pri organiziranju obrambe so možnosti za zmago v spopadu omejene. Takšna ugotovitev ne velja le za vojne razmere, kjer je civilna družba pomemben element na področju psihološkega vojskovanja, popolnjevanja enot, posredne informacijske podpore in pomoči pri organiziranju logističnega sistema, temveč tudi za sodelovanje civilne družbe v mirnodobni interakciji, kjer zavzema pomembno vlogo partnerja v civilno-vojaških odnosih. Vloga civilne družbe v obrambi lastne države se je skozi zgodovino spreminjala, saj so se spreminjali tudi samoobrambni sistemi, vendar je izločiti iz širšega razumevanja delovanja obrambnega sistema tako v miru kot vojni ni mogoče.

Še posebej je sodelovanje civilne družbe značilno in pomembno za prelomna obdobja družbenih in državnih sprememb, ko je legitimnost oboroženih sil omejena, dvomljiva ali ogrožena. Slovenci v svoji zgodovini beležimo kar nekaj takih obdobj, od »prevrata« po koncu prve svetovne vojne, obdobja druge svetovne vojne, obdobja osamosvajanja Slovenije.

Zato je upravičeno, da se tem vprašanjem posvetimo bolj sistematično tudi zaradi drugačnih razmerij med civilno družbo in obrambnim sistemom v Republiki Sloveniji, kar je vsaj deloma posledica profesionalizacije, spremembe ogrožanj, drugačnih doktrin delovanja in vpetosti Republike Slovenije v mednarodno varnostno arhitekturo.

Posvet bo poskušal odgovoriti na vprašanja, kako je civilno prebivalstvo sodelovalo v obrambnih prizadevanjih nacionalnega pomena v novem obdobju slovenske zgodovine, pri čemer se bodo referenti osredotočili na prelomna obdobja, ko je bilo vprašanje sodelovanja civilne družbe v obrambnih prizadevanjih ne le vprašanje državljanske obveze, pač pa tudi osebnih opredelitev in angažmajev, ko se je na novo opredeljeval pojem domovine.

*Za organizatorje:
mag. Milan Lovrenčič
dr. Ludvik Toplak
dr. Uroš Svete
dr. Damijan Guštin*

6. skupščina Zveze društev »General Maister« na Polenšaku

Franc Svetelj

V Kulturno gasilskem domu Polenšak v Slovenskih goricah (občina Dornava) se je v soboto 2. aprila 2011 na 6. skupščini Zveze društev general Maister zbralo okrog 50 predstavnikov domoljubnih društev generala Maistra in Franja Malgaja.

Po himni Zveze Slovenec sem, ki so jo v sodelovanju z domačimi pevci zapeli vsi udeleženci, je zbrane poz-

dravil gostitelj Jože Hojnik, predsednik Društva general Maister Polenšak, nato je povzel besedo Dušan Vodeb, podpredsednik Zveze društev general Maister, ki je zbranim predstavil povzetke raziskave med dijaki petih slovenskih srednjih šol o donosu dijakov do države in družbe.

Zasedanje skupščine je nato začel mag. Milan Lovrenčič, predsednik Zveze društev general Maister, ki je

pozdravil vse udeležence in goste, med katerimi so bili podžupan občine Dornava Janko Horvat, predstavniki Zveze vojaških vojnih invalidov, Vojaškega muzeja Slovenije, še posebej pa predstavnika dveh novih društev generala Maistra, poslanca DZ Jožeta Posedela, predsednika Spodnjiesavinjskega društva Žalec in Matejo Zelko, predsednico Društva general Maister Črenšovci.

Po izvolitvi delovnega predsedstva, v katerem so bili Vitko Roš, predsednik ter člana Emil Štern in Jože Hojnik, je skupščina pričela z delom. V imenu občine Dornava je udeležence pozdravil in na kratko predstavil občino podžupan Janko Horvat.

Mag. Milan Lovrenčič, predsednik Zveze društev general Maister, je v svojem poročilu o delovanju Zveze v preteklem letu uvodoma poudaril, da ob lanskem vsebinsko bogatem in zavezujočem programu Zveza kljub podeljenemu statusu društva posebnega pomena od pristojnih resornih ministrstev ni bila deležna nikakršne finančne pomoči. Zato je bilo treba nekatere projekte odložiti ali jih črtati iz programa.

Ob sodelovanju donatorjev in nekaterih občin (Kamnik, Maribor, Ljutomer) ter JSKD pa so bili uspešno izvedeni Maistrovi dnevi, v okviru katerih je bila osrednja slovenska proslava ob Dnevu Rudolfa Maistra v Mariboru, tradicionalno srečanje članov 18 društev generala Maistra oz. Franja Malgaja v Mariboru, ki se ga je udeležilo okrog 200 članov, znanstveni posvet v sodelovanju s FF Univerze v Mariboru General Rudolf Maister in njegovi sodelavci, izdana je bila knjiga Lojzeta Peniča Veteranska organizacija borcev za severno slovensko mejo 1918-1919,

Izročitev priznanja predsedniku Društva general Maister – Polenšak gospodu Jožetu Hojniku.

Avtor slik: Franc Svetelj

Polenšak – 6. skupščina Zveze društev general Maister.

v Kamniku so bila podeljena spominska priznanja generala Rudolfa Maistra za leto 2010, ki sta ga 22. novembra 2010 prejela doc. dr. Dragan Potočnik iz Maribora in Milan Bolkovič Bole iz Ljutomera.

ZDGM je sodelovala v projektu Spomenik generalu R. Maistru v Ljutomerskem parku generala R. Maistra, ki je bil slavnostno odprt 23. junija 2010.

ZDGM se je angažirala tudi v okviru KoDVOS pri oblikovanju Pravilnika za financiranje domoljubnih in veteranskih organizacij, na podlagi katerega mora vlada RS to vprašanje urediti sistemsko.

Predsednik mag. Lovrenčič je posebej poudaril pomen glasila Zveze društev general Maister "MAISTROV GLAS", katerega prva številka je izšla prav na dan zasedanja skupščine v 300 izvodih, in se zahvalil članom uredniškega odbora za njihova prizadevanja.

Namesto odsotne zakladnice, je finančno poročilo podal tajnik mag. Franci Okorn, poročilo nadzornega odbora pa njegov član Aleks Štakul.

V razpravi je podpredsednik ZDGM dr. Ludvik Toplak najprej opozoril na znanstveni simpozij ob 20 letnici osamosvojitve o Pekrskih dogodkih, ki bo v Mariboru 21. maja 2011.

Nato so krajša poročila o delovanju svojih društev posredovali predsedniki oziroma predstavniki društev Maribor – Dragan Potočnik, Zavrje – Emil Štern, Kamnik – Rudi Pfajfar, Franjo Malgaj Ravne na Koroškem – Djuro Haramija, Ljubljana – Aleks Štakul, Ptuj – Stanislav Brodnjak, Slovenska Bistrica – Božidar Zorjan, Unec – Edo Lenarčič, Šentilj – Bruno Jelenko, Ljutomer – Milan Bolkovič Bole, Cerkljenjak – Lorenčič, Žalec – Lojze Posedel, Črenšovci – Mateja Zelko in Polenšak – Jože Hojnik.

Predstavniki društev iz Ljubnega, Celja, Trebnjega, Lenarta in Šentjurga pa se zasedanja skupščine niso udeležili.

Razvitje društvenega prapora Društva general Maister Polenšak

Slovesnost ob številni udeležbi krajanov, predstavnikov lokalnih skupnosti in društev je po himni Zveze društev general Maister »Slovenec sem« s pozdravom vseh udeležencev začel predsednik Društva general Maister Polenšak Jože Hojnik, ki je predal besedo mag. Milanu Lovrenčiču, predsedniku Zveze društev general Maister. Ta je v svojem nagovoru poudaril prizadevnost Društva general Maister Polenšak, ki mu je uspelo vključiti več kot 80 članov iz občine Dornava in sosednjih občin. V imenu Zveze društev general Maister je izročil priznanje Jožetu Hojni-

ku, predsedniku Društva general Maister Polenšak, za njegovo uspešno delo in prizadevanja za izvedbo skupščine Zveze društev general Maister in razvitja prapora.

Nato sta oba predsednika skupaj razvila prapor Društva general Maister Polenšak. Župani in ostali predstavniki občin, ki jih pokriva društvo, in sponzorji pa so na prapor pripeli spominske trakove.

V pestrem kulturnem programu so sodelovali učenci in učenke podružnične osnovne šole Polenšak in pevci domačega pevskega zbora.

Pri obrazložitvi programskih usmeritev za leto 2011 je mag. Milan Lovrenčič poudaril pomen ustanavljanja novih društev, s tem da bi imeli domoljubno društvo vsaj na območju vsake upravne enote. Društva naj z različnimi aktivnostmi okrepijo delovanje v smislu krepitve domoljubja in narodne zavesti, še posebej med mladino.

Dr. Ludvik Toplak je dodal, da bi v letošnjem jubilejnem letu ob 70-letnici upora proti okupatorju in 20-letnici osamosvojitve morali vsi

delovati povezovalno.

Med sklepi skupščine velja omeniti podporo pobudi, da se Slavku in Vilku Avseniku podeli Prešernova nagrada za njune vrhunske dosežke na področju narodno zabavne glasbe in promocije Slovenije v svetu.

Po skupnem kosilu v gostilni Šegula so si udeleženci ogledali razstavo o generalu Maistru in borcih za našo severno mejo 1918/19, nato pa so se vrnili v kulturni dom, kjer je potekalo razvitje prapora DGM Polenšak.

Nadaljevanje Maistrovega domoljubnega izročila v njegovem rojstnem mestu

Po gradivu (poročila in zapisnika!) iz Društev generala Maistra in Franja Malgaja povzel Franc Svetelj

Društvo general Maister Kamnik je bilo ustanovljeno 21. aprila 2005 po enoletnem delovanju kot podružnica Društva general Maister Ljubljana. V rojstnem mestu velikega rojaka Rudolfa Maistra, ki mu je leta 1970 postavilo spomenik, in ki od leta 1996 praznuje na njegov rojstni dan, 29. marec, občinski praznik, le-to šteje 102 člana, vodi pa ga sedemčlanski odbor s predsednikom ing. Nikom Pinteričem.

Namen društva je ohranjanje in razvijanje Maistrovih tradicij in širitev domoljubne vzgoje med mladimi v najrazličnejših oblikah. V tem smislu društvo posveča veliko pozornost zbiranju gradiva o Maistru, njegovih borbah za severno mejo, povezanih s Kamnikom. Rezultat teh prizadevanj naj bi bila tudi knjiga člana upravnega odbora Društva general Maister Kamnik, Aleksandra Sarnavskega »Stoletje velikega obračuna«. V knjigi je zbranega veliko gradiva o Maistru in Kamniku. Avtor je knjigo dokončal, vendar je v letu 2010 preminul.

Društvo si že ves čas svojega obstoja prizadeva tudi, da bi v Maistrovi rojstni hiši na Šutni, ki je bila s sodelovanjem občine Kamnik delno prenovljena leta 2004 (temelji streha, fasada), uredili enega ali več spominskih prostorov. Ta hiša tudi zasluži, da bi jo država Slovenije razglasila za kulturno zgodovinski spomenik državnega pomena. Že nekaj let potekajo pogovori med predstavniki občine Kamnik in RK župniščem v Kamniku o možnih rešitvah za ureditve spominske sobe.

17. aprila leta 2004 je na slovesnosti ob zaključku prve faze prenove te hiše spregovoril dr. Anton Grizold, takratni minister za obrambo RS. Slovesnost je bila sestavni del osrednje državne proslave v Kamniku pred vstopom Slovenije v Evropsko unijo, na kateri je spregovoril takratni predsednik Republike Slovenije dr. Janez Drnovšek.

Leta 2006 je društvo začelo ob občinskem prazniku organizirati vsakoletni Maistrov pohod na Veliko

špico nad Kamnikom, ki se ga udeležuje vedno več mladih iz osnovnih šol in Šolskega centra Rudolfa Maistra. Tudi letošnji šesti pohod 9. aprila je potekal od spomenika Rudolfa Maistra, kjer je pohodnike pozdravil župan Marjan Šarec, mimo njegove rojstne hiše, Šolskega centra Rudolfa Maistra, Novega trga na 660 m visoko Veliko špico in nato prek Starega gradu v dolino.

Člani društva vsako leto ob občinskem prazniku sodelujejo v programu občinskih proslav (polaganje spominskih vencev, podoknica Solidarnosti, predavanja in kviz o Maistru itd.) in se udeležujejo slovesnosti ob državnem prazniku, Dnevu Rudolfa Maistra (23. novembru) pred spomenikom generala Maistra (Ministrstvo za obrambo) in državnih proslav.

Društvo general Maister Kamnik bo v letu 2011 razvilo svoj društveni prapor, predvidoma na proslavi ob Dnevu Rudolfa Maistra, 23. novembra 2011.

Še več pozornosti bodo namenili obveščanju javnosti o delu društva (spletna stran občine Kamnik, spletna stran Zveze društev general Maister, Kamniški občan, Kamniške novice, itd.)

Med najpomembnejše naloge so člani društva na letošnjem občnem zboru (31.3.2011) uvrstili ureditev Maistrove spominske sobe, za kar se je na zboru zavzela tudi podžupanja in poslanka Državnega zbora mag. Julijana Bizjak Mlakar. Kot so poudarili v razpravi, bo to velika pridobitev tudi za kulturno zgodovinsko in turistično promocijo Kamnika in za uspešnejše prenašanje Maistrove rodoljubne sporočilnosti na mlado generacijo.

Pohodniki pred Maistrovo rojstno hišo

Skupaj z Občino Kamnik, ki je z Zvezo društev general Maister zavezana organizirati vsakoletno podelitev spominskega priznanja Zveze društev general Maister in Občine Kamnik (v preteklosti je sodelovala tudi občina Maribor, o bodočem sodelovanju pa se v Mariboru še niso odločili), je tudi letos ob dnevu Rudolfa Maistra predvidena podelitev tega priznanja v Kamniku. Potreben bo razmislek, ali bi bila morda letošnja vseslovenska prireditev (ne državna, ki je na vsakih pet let) tokrat v Kamniku.

V okviru programa Društva general Maister Kamnik je letos predvideno tudi letno srečanje članov društva, ki bi ga predvidoma povezali z izletom po Maistrovi poti (npr. Ljutomer, Zavrh, Unec)

Kamnik – rojstna hiša general Maistra.

Društvo general Maister Šentilj:

Muzej bo temelj našega ponosa in preteklosti v prihodnost...

Po zapisku Bruna Jelenka priredil Franc Svetelj

Domovinsko društvo generala Maistra Šentilj je bilo ustanovljeno marca leta 2009 v počastitev praznika občine Šentilj (29. marca, rojstnega dne Rudolfa Maistra), vanj se je vključilo 80 članov in članic.

V novembru 2009 so v prostorih občine odprli stalno razstavo »Šentilj 1918-1919«, katere avtor je mag. Vlasta Stavbar iz Univerzitetne knjižnice v Mariboru.

Leta 1910 so v obdobju narodnostnih bojov za slovenski Šentilj obmejni Slovenci postavili Slovenski dom kot trdnjavo in žarišče upora proti ponemčevanju. To je bil veličastni praznik slovenstva, ki je združil tedanjo Slovenijo v boju za obstanek slovenskega Šentilja. Zato so v občini Šentilj ob njegovi stoletnici sprejeli usmeritev, da bodo dom obnovili in v njem uredili muzej.

Učenci osnovne šole Rudolfa Maistra v Šentilju so ob dnevu Rudolfa Maistra pripravili projektni dan Rudolf Maister, ki je poleg njegove biografije objavljen na spletni strani šole.

28. decembra 2010 je Franjo Ternovšek, častni občan Občine Šentilj, soustanovitelj Domovinskega društva generala Maistra in njegov častni član, praznoval 90. rojstni dan.

Šentilj – Franjo Ternovšek – praznovanje 90. rojstnega dne.

Sin Maistrovega borca Ivana Ternovška z Raven na Koroškem, borec NOV, učitelj in ravnatelj osnovne šole, kulturni in družbeni delavec, je vse svoje življenje posvetil vzgoji mladih v slovenskem domoljubju. V Šentilju je vodil moški pevski zbor sedemtrideset let.

Danes kot eden najstarejših članov Maistrovih društev z veseljem prebi-

va v domu upokojencev Danice Voigrinec na Taboru v Mariboru. Tam so ga obiskali in mu zaželeli še mnoga zdrava leta župan občine Šentilj Edward Čagran in predstavnik društva DDGM Šentilj, Bruno Jelenko in Ivan Velikogne, Moški pevski zbor KUD Mlejnik iz Šentilja pa mu je zapel nekaj njegovih najljubših pesmi.

Letos je Domovinsko društvo gene-

rala Maistra ob občinskem prazniku pripravilo razstavo »Slovenski dom 1910«.

Ob 130 letnici rojstva Franja Žebota, časnikarja, člana Narodnega sveta za Štajersko, državnega poslanca SLS, podžupana občine Maribor in žrtve nemškega okupatorja, bodo pri njegovi rojstni hiši v Selnici ob Muri počastili njegov spomin.

Po koroških poteh Maistrovih borcev

Aleks Štakul

V lepem sončnem sobotnem jutru se nas je v tivolskem parku zbralo 45 članic in članov ljubljanskega Društva general Maister. V veselem razpoloženju in ob strokovnem vodstvu g. Jane Verhovnik nas je 270 kilometrov dolga pot vodila v zamejske in slovenske kraje Koroške, ki so usodno in zgodovinsko povezani z generalom Maistrom, rezervnim poročnikom Franjom Malgajem in njunimi soborci v bojih za severno mejo pa tudi z dogodki 2. svetovne vojne in poveljnega osamosvajanja, rasti in razvoja naše lepe slovenske domovine.

Po prvem krajšem postanku na Jezerskem vrhu smo v nadaljevanju vožnje z udobnim avtobusom, ki ga je po serpentinah spretno »krmaril« naš voznik Ciril Gerčar, občudovali kraje in avstrijske koroške zaselke z dvojezičnimi napismi v Železni kaplji, Žitari vasi, Velikovcu, Pliberku – seveda žal te doslednosti kot jo veleva 7. člen avstrijske državne pogodbe ni povsod zaslediti. Upajmo le, da se ob vse večjem številu dvojezičnih šol in zanimanja za slovenski jezik tukajšnjemu slovenskemu življu obetajo lepši časi.

Po obujanju spominov na zgodovinsko vlogo in pomen generala Maistra in njegovih borcev v tistih usodnih letih 1918-1920, ki jim tudi slovensko zgodovinopisje in šolski učni program še vedno ne dajejo ustre-

zne pozornosti in prave zgodovinske vloge in mesta, nam na mejnem prehodu Holmec sežejo spomini v deset dnevno vojno na poti do dokončne osamosvojitve. Zato se ustavimo nekoliko nižje v »Spominskem parku svobode in miru« na Poljanah, kjer so od Hude luknje preko Doliča pa vse do liburškega polja med 13. in 15. majem 1945 potekali hudi in krvavi sklepni boji 2. svetovne vojne v Evropi. Ob mogočnem spome-

niku, ki simbolizira ideale svobode in miru, delo akademskega kiparja Stojana Batiča, se spomnimo vseh grozodejstev in velike morije, ki sta jih bila deležna Evropa in svet z željo, da se česar takega ne bi nikdar več ponovilo. V svobodi živimo že 66 let in prav bi bilo, da bi mir ohranili tudi prihodnjim rodovom.

Na križišču cest Prevalje, Mežica, Črna na Koroškem zavijemo proti Ravnam, kjer se že veselimo našega

Pred spomenikom na Poljanah.

srečanja z g. Marjanom Kosom, ki kot zgodovinar in zaprisežen Libeličan pozna te lepe Koroške kraje in ljudi v dno duše. Poln dovtipov in zanimivih podrobnosti zgodovinskih dejstev rasti in razvoja treh koroških dolin nas vodi v svet novih spoznanj dolgotrajnega in z ogromnimi žrtvami tlakovanega boja za lepo slovensko besedo, samobitnost in suverenost slovenskega naroda na stičiščih velikih evropskih narodov.

Med njimi ne kaže pozabiti klenega kmečkega življa, ki je preživel in okusil vse dobre in slabe strani različnih političnih in drugih preizkušenj pa vendar ostal zvest ljubezni do rodne grude. Zato se za trenutek ustavimo na Klančnikovi turistični domačiji v Podklancu, 150 let stari kmetiji, ki leži ob sotočju Dravske, Mežiške in Mislinjske doline. Kako lepo je poslušati mladega gospodarja, ki kot uspešen kmetovalec s svojo družino in velikim optimizmom zre v prihodnost kljub nič kaj rožnati slovenski finančni in gospodarski krizi. Vztrajno išče in inovativno razvija nove proizvodne možnosti in priložnosti. Ni kaj, ti Korošci, ki doživljajo vse slabosti in moralne izprijenosti slovenske tranzicije, ostajajo kleni in zvesti svoji zgodovinski usodi – sami in žal prepogosto pozabljeni kljub velikim žrtvam v preteklosti in sedanjosti.

O tem se prepričamo samo streljaj vožnje naprej po dolini proti Dobrijam, kjer nas ob spomeniku Franju Malgaju – Maistrovem učencu, pesniku in soborcu in legendarnemu junaku sprejme prijatelj Djuro Haramija, dosedanji uspešni predsednik društva Franja Malgaja na Ravnah na Koroškem. Ob njegovih prizadevanjih so lani na uglednejše in lepše mesto prestavili spomenik in tukaj bodo na široki poljani uredili tudi spominski park. Seznan nas z zgodovinsko vlogo in pomenom Franja Malgaja iz Hruševca pri Šentjurju, ki je z oddelkom celjskih prostovoljcev leta 1918 osvobodil del južne Koroške in nato s svojo enoto in četo srbskih prostovoljcev zavzel Velikovec. 6. maja 1919 je bil na Tolstem Vrh

obkoljen in ranjen. Izbral je častni samomor, da ne bi živ padel v sovražnikove roke.

Zgodovinska pot nas od Malgajeva spomenika vodi v Šentjanž pri Dravogradu, na ogled stale muzejske zbirke o zgodovini tega uporniškega kraja in o enem pomembnejših narodno obrambnih taborov v slovenskem prostoru, ki je bil 7. aprila 1918 organiziran v podporo Majniški deklaraciji in zahtevi po samostojni jugoslovanski državi. V muzejski zbirki so predstavljeni Majniška deklaracija, deklaracijske izjave z množico podpisov, preko 300 tisoč s celotnega slovenskega prostora ter narodno obrambni zbori, bilo jih je 40, ki so potekali v različnih krajih, s poudarkom na taboru, ki je bil organiziran v Šentjanžu. Zbralo se je okoli 2000 ljudi, večinoma žensk, saj so bili moški na fronti. Ljudstvo je spoznalo, da Nemci in Nemčurji hočejo nemir, da bi ohranili krivično prvenstvo v državi in obdržali Slovence v odvisnosti in sužnosti. V deklaraciji, ki jo je prebral dr. Anton Korošec, je bila postavljena zahteva o združitvi južnoslovanskih narodov v samoupravno enoto znotraj habsburške dinastije.

V to obdobje narodnostnega prebujanja in vretja sodi tudi plebiscit v bližnjih Libeličah. Zato se napotimo v to obmejno naselje ob robu pro-

stranega Libeliškega polja, pod Libeliško goro. Naselje se v virih pojavlja že leta 1201 in v 16. stoletju je bilo ob vasi pomembno pristanišče za dravsko brodarstvo. Težko je kje na Slovenskem najti na tako majhnem prostoru tako veliko bogastvo ohranjene lastne naravne in kulturne zgodovinske dediščine, ki Libeličam daje podobo zanimivega podeželskega področja z zakladnico zgodovinske preteklosti.

»Leta 1920 so Libeličani pokazali zgodovini tako zelo in tako enkratno zobe, da jih sploh ne bi smeli pozabiti, kakor ne pozabljamo svojih kmečkih uporov in kakor ne bomo pozabili svojega narodnoosvobodilnega boja« je zapisal dr. Matjaž Kmecl v »Zakladih Slovenije«. Te misli uvrščajo Libeliče med najpomembnejše mesto v slovenski plebiscitni zgodovini. V muzejski zbirki, ki jo je uredil g. Marjan Kos, so predstavljeni boji za severno mejo in mednarodna pogajanja o usodi Koroške na mirovni konferenci v Parizu. Libeličani so namreč 10. oktobra 1920, na dan Koroškega plebiscita svetu dokazali, da jeklene narodne zavesti ni moč zlomiti z nobeno silo, in da lahko tudi navidezno majhni in šibki premagajo velike. »Rezultat glasovanja je pokazal«, da so se Libeličani odločili za skupno življenje z ostalimi Slovenci. Razdelitev

Veselo razpoloženje pri "Buču" v Libeličah.

Na Poljanah

Koroške na cono A in B in umazana politična odločitev mednarodne razmejitvene komisije, ki je kljub drugačnim plebiscitnim odločitvi vas priključila Avstriji ni odvrnila peščice zavednih libeliških domoljubov, da se kljub veliko nemškemu pritisku ne bi polni dve leti borili za njeno priključitev k matični domovini in 1. oktober 1922 je pomenil dokončno vrnitev Libeličanov v objem domovine.

Seveda pa danes vzorno urejen kraj, ki mu težko podobnega najdeš v Sloveniji, ponuja obiskovalcu še vrsto drugih privlačnih zanimivosti. Znamenita kostnica ob cerkvi Sv. Martina, ena izmed treh v Sloveniji, kjer so bili zaradi pomanjkanja prostora prisiljeni prekopavati grobove in vanjo zlagati kosti umrlih.

V kletnih prostorih župnišča pa je na voljo ogled stalne razstave stare kuhinje, imenovane črna kuhinja, v kateri je visoko odprto ognjišče in zbirka lončenega in lesenega posodja, ki so ga uporabljali pri pripravi znamenitih domačih koroških jedi. Prav tako nas je pritegnila etnološka zbirka kmečkih orodij, ki prikazuje tradicionalno kmečko gospodarstvo od druge polovice 18. stoletja do leta 1970. Prikazanih je več kot 600 ohranjenih predmetov iz vsakdanjega kmečkega življenja skozi zaporedje letnih časov. In ne nazadnje z veliko nostalgijo smo sedli na lesene klopi imenitno

ohranjene stare šolske učilnice s tedaj stalno spremljajočimi učnimi pripomočki, učbeniki, zvezki in učili.

Obiskati te etnološke dragocenosti ob poučni predstavitvi kuharskih dobrot in kulinarčnih posebnosti težkega kmečkega preživljanja, ki so se našle na vsakdanji delovni ali pa bolj poredkoma praznični dan na kmečki mizi ne da bi del tega ohranjenega tudi poskusili v današnji koroški kuhinji bi bilo krivično, tako do nas, kot tudi do izjemno gostoljubnih domačinov.

Zato smo že lačni in nekoliko utrujenih nog sedli za mize izletniške kmetije »Buč«, kjer nam je izjemno simpatična in gostoljubna gospodinja Erika Plešivčnik pripravila koroško obarvane jedi, med drugim belo in črno trento, vsakdanjo rpičevo juho (krompirjeva) ob okusno pripravljenei govedini s kuhanim hrenom in svinjsko pečenko s praženim krompirjem, pa tudi rženega kruha kot osnovnega in najpomembnejšega živila v Libeličah in mošta (jabolčnika) ni manjkalo. Vsega je bilo dovolj ob našem prešernem petju slovenskih narodnih in ob imenitni spremljavi našega harmonikarja Dominika. Prevzela sta nas libeliška prijaznost in gostoljubnost«, ki se tako lepo sklada z njihovo dobrodošlico »Da ne boš vočn od mize šov«. (Da ne boš lačen od mize šel.)

Naša pot se je tako prevesila v zadnje dejanje in sicer še ogledu gestapovskih prostorov v Dravogradu. Od jeseni leta 1942 in vse do nemške kapitulacije je bil v prostorih sedanje občinske zgradbe gestapovski center, kjer so pet kletnih prostorov preuredili v zaporniške celice in izvajali nacistično nasilje nad ljudmi naše Koroške. Večino zaprtih so grozovito mučili, nekatere celo do smrti, preživele kot talce streljali v okoliških gozdovih ali pa jih transportirali v koncentracijska taborišča. Na stenah celic so fotokopije preslikav napisov, ki so jih zaporniki pred usmrtitvijo ali preselitvijo na drugo lokacijo napisali s kakšnim ostrim predmetom. Predstavljeni so tudi pretresljivi spominski zapisi preživelih, ki opisujejo usode stotine grozodejsko mučenih ljudi v teh prostorih.

Tako smo sklenili naš izlet v zamejski Koroški in v treh slovenskih koroških dolinah, kamor se bomo še vrnili. Kajti po zanimivi pripovedi našega strokovnega vodiča g. Marjana Kosa, ta lepi del Slovenije hrani in ponuja še mnogo zanimivih znamenitosti iz pretekle in novejšje zgodovine. Zato se bomo tja zagotovo še radi vračali tudi zaradi dobrih in gostoljubnih ljudi – širokega srca in vedrine.

Kaj nas združuje ?

V naši prvi številki glasila smo napovedali vseslovensko akcijo mladih, ki bodo tekmovali na temo »Kaj nas združuje«.

Priprave na to akcijo so v Zvezi društev general Maister v polnem teku. Zaradi prihajajočih šolskih počitnic pa bomo na predlog uredniškega odbora s konkretnimi aktivnostmi začeli z mesecem septembrom..

Z napovedano akcijo bomo potrkali na dušo in srca mladih po Sloveniji. Spomnili jih bomo na samozavest in pogum generala Rudolfa Maistra. (Jelka Šertel)

Samozavest in pogum generala Rudolfa Maistra sta neprecenljivi lastnosti, pomembni tako za današnji čas in za težke odločilne zgodovinske trenutke, ko je ta pogumni mož živel in deloval v dobro vseh Slovencev.

Samozavest in pogum generala Rudolfa Maistra morata biti vzor vsem sedanjim in prihodnjim generacijam. Zakaj? Preprosto zato, da se zavemo svojih korenin, da se zavemo svoje enkratnosti, da se zavemo pomena svojega obstoja in da se zavemo, da ni nič dano samo po sebi, pač pa se je treba za svoj obstoj nenehno boriti, ga negovati in ga razvijati.

Samozavest, pogum ter vizionarstvo generala Rudolfa Maistra so izjemne lastnosti, katere je potrebno z ljubečo skrbjo prenašati na naše najmlajše rodove.

Rudolf Maister je bil izjemna osebnost slovenskega prostora. Bil je hraber, neomajen, pošten, pravičen. Ljubil je svojo domovino. Ne le z besedami, pač pa z dejanji. Za domovino in ohranjanje njenega teritorija je odločno zastavil vse in bil pripravljen storiti vse. Bil je neustrašen, tankočutno iskren, moder, zelo močan in zato zmagovit. Notranja sila ga je neustavljivo gnala naprej, v zmago! Maistrovi borci pa so mu odločno, kot en mož, z zaupanjem strnjeno sledili.

Storil je vse in še več. Zmagal je proti številčno močnejšemu nasprotniku.

Njegova pogumna dejanja odličnega vojskovodje so svetel vzgled tistim, ki žele spoznati, kaj pomeni resnično, pravo, nepotvorjeno domoljubje. Slovensko domoljubje.

Mlade rodove je potrebno vzgajati v duhu, da se bodo s samozavestjo in s ponosom zavedali svojih korenin

in našega pogumnega zmagovitega generala.

Mlade rodove je potrebno vzgajati, da bodo ponosni na to, da so Slovenci na svoji zemlji. Prav tu pa je prispevek generala Rudolfa Maistra neprecenljivo dragocen tukaj in zdaj, danes.

žito
Okus po dobrem

Hribosc
Hribosc s semeni **NOVO!**
Hriboska bombeta
Hribosc beli

A promotional image for Zito flour. At the top is the Zito logo, which consists of a stylized red and white leaf-like shape next to the word "žito" in a bold, red, sans-serif font. Below the logo is a red banner with the slogan "Okus po dobrem" in white, italicized font. The main part of the image shows a wicker basket filled with various types of bread. There are several round loaves of different sizes and shapes, some with seeds. Small white tags with black text are placed around the bread, identifying the types: "Hribosc", "Hribosc s semeni NOVO!", "Hriboska bombeta", and "Hribosc beli".

Zmagovitega kruha ne ustvari zgolj moka, temveč tudi srce.

Že peto leto zapored je bil Žito nagrajen z največ, kar trinajstimi zlatimi priznanji za kakovost, ki jih podeljuje Gospodarska zbornica Slovenije. Ponosni smo na naše peke, ki odlična kruha ustvarjajo z znanjem in srcem.

žito
Okus po dobrem

A promotional image for Zito flour. The background is a dark, textured wooden surface. In the upper left, there is a large, soft mound of white flour. To its right, there is a smaller, more compact mound of flour. Further right, there is a pile of broken bread crumbs. In the center, there is a simple, hand-drawn heart shape in a dark color. Below the heart, the text "Zmagovitega kruha ne ustvari zgolj moka, temveč tudi srce." is written in a bold, white, sans-serif font. At the bottom left, there is a small block of text in a smaller font: "Že peto leto zapored je bil Žito nagrajen z največ, kar trinajstimi zlatimi priznanji za kakovost, ki jih podeljuje Gospodarska zbornica Slovenije. Ponosni smo na naše peke, ki odlična kruha ustvarjajo z znanjem in srcem." At the bottom right, there is the Zito logo and slogan "Okus po dobrem".